

Biuletyn / Bulletin Euroregionu Silesia

Nr 3 / Č. 3

Luty / Únor 2012

ISSN 2084-0020

**Przykłady dobrych praktyk
w mikroprojektach**

.....
**Příklady dobré praxe
v mikroprojektech**
str. 4-5

**Efekty współpracy transgranicznej
- Rowerem przez Euroregion**

.....
**Výsledky přeshraniční spolupráce
- Na kole po euroregionu**
str. 6-7

**Wywiad z Piotrem Stachańczykiem
- Sekretarzem Stanu
w Ministerstwie Spraw Wewnętrznych**
.....
**Rozhovor s Piotrem Stachańczykiem
- státním tajemníkem Ministerstva vnitra**
str. 8-10

Działalność Euroregionu Silesia w 2011 roku

W ciągu 14 lat istnienia Euroregionu Silesia wdrażano oraz realizowano wspólne projekty, które w znaczący sposób przyczyniały się do realizacji założonych celów Stowarzyszeń tworzących Euroregion jak również celów współpracy transgranicznej. Współpraca transgraniczna w ramach Euroregionu Silesia rozwija się energicznie od momentu założenia, jednak ostatnie lata pokazują, że to co udało się osiągnąć to dopiero początek tego co można zrobić, ale...

Przypomnijmy, że (formalnie rzecz biorąc) Euroregion Silesia to umowa o współpracy między polskim Stowarzyszeniem Gmin Dorzecza Górnej Odry a Stowarzyszeniem Euroregion Silesia – CZ. Czyli mówiąc o Euroregionie Silesia, musimy mieć zawsze na myśli te dwa stowarzyszenia z ich wszystkimi członkami.

Dzisiejszy Euroregion Silesia bez wątplenia posiada wszystkie podstawowe atrybuty *euroregionu*, jakie definiuje Stowarzyszenie Europejskich Regionów Granicznych. „Mimo, że euroregiony nie są pod względem formy prawnej i organizacji całkiem jednakowe, mają wiele wspólnych cech: są trwałe, mają własną tożsamość odrębną od swoich członków, mają własne zaplecze administracyjne, techniczne i źródła finansowe, mają własne wewnętrzne kompetencje decyzyjne”. Działalność Euroregionu Silesia nie jest działalnością dwóch niezależnych regionów przygranicznych, ale jest zorientowana transgranicznie, poprzez swoją działalność spełnia funkcję koordynatora współpracy transgranicznej w najróżniejszych dziedzinach, wykorzystuje swoje własne zasoby – kadrowe, techniczne i finansowe do wsparcia innych podmiotów jak również własnych działań transgranicznych.

Rok 2011 był rokiem bardzo intensywnym dla Stowarzyszeń tworzących Euroregion Silesia. Oprócz realizacji zadań jakie wykonujemy w ramach Funduszu Mikropro-

jektów w POWT RCz-RP 2007-2013 udało nam się pozyskać środki na realizację dwóch mikroprojektów własnych Euroregionu tj. „Transgraniczna promocja Euroregionu Silesia” oraz „Biuletyn Euroregionu Silesia”.

Przygotowaliśmy również i złożyliśmy wspólnie z pozostałymi euroregionami na granicy polsko-czeskiej duży projekt do POWT RCz-RP pt. „EUREGIO PL-CZ”. Jest to dla nas bardzo ważne przedsięwzięcie, m.in. dlatego, iż jeste-

Pierwsze spotkanie w ramach przygotowania projektu „EUREGIO PL-CZ” - Racibórz.

Spotkanie robocze w ramach projektu „Transgraniczna promocja Euroregionu Silesia”

Posiedzenie Komitetu Monitorującego – 15-16.11.2011r. Trzyniec RCz.

Spis Treści

Działalność Euroregionu Silesia w 2011 roku	2-3
Przykłady dobrych praktyk w mikroprojektach	4-5
Rowerem przez Euroregion	6-7
Wywiad z Piotrem Stachańczykiem, Sekretarzem Stanu w Ministerstwie Spraw Wewnętrznych	8-10
Kalendarz imprez transgranicznych / Kalendář přeshraničních akcí	11
Budoucnost přeshraniční spolupráce	12-13
Kongres Opawski 1820	14
Rozrywka	15
Warto zobaczyć - Kompleks fortyfikacji czeskosłowackich Hulczyn-Darkowiczki	16

śmy w nim jako polska strona Euroregionu Silesia Partnerem Wiodącym. Na posiedzeniu Komitetu Monitorującego w listopadzie 2011r. projekt ten uzyskał dofinansowanie z EFRR.

Również w 2011r. we współpracy z Wydawnictwem CAMVERS strona polska Euroregionu wydała publikację pt. „Euroregion Silesia – nowe perspektywy”.

Pomimo tego, że dwa z w/w projektów dalej są realizowane już myślimy o nowych projektach i wyzwaniach.

W roku 2011 w ramach Euroregionu Silesia odbyło się jedno posiedzenie Prezydium Euroregionu oraz trzy Walne Zebrania Członków Stowarzyszenia Gmin Dorzecza Górnej Odry i dwa Walne Zgromadzenia Euroregionu Silesia-CZ. W ramach posiedzeń poruszane były tematy dotyczące działalności i planów Euroregionu Silesia.

Zmiany jakie niosą nowe projekty Rozporządzeń dla EWT w latach 2014-2020, kryzys finansowo-gospodarczy, który ma znaczący wpływ na wszystkie państwa członkowskie, a także potrzeba zmian w ramach UE powodują konieczność podjęcia dyskusji na temat zmian oraz nowych celów współpracy również na szczeblu Euroregionu Silesia.

Już na posiedzeniu Prezydium Euroregionu Silesia 29.04.2011r. zapoczątkowano temat stworzenia „Strategii rozwoju Euroregionu Silesia”. Strategia ta miałaby dotyczyć rozwoju całego Euroregionu tj. obu Stowarzyszeń, a także rozwoju terenu Euroregionu jako obszaru i przygotowaniu propozycji projektów oraz rozwiązań na kolejne lata.

Posiedzenie Prezydium Euroregionu Silesia 29.04.2011r. w Raciborzu.

W dniach 8-9 grudnia br. w Szczyrku odbyło się Walne Zebranie Członków Stowarzyszenia Gmin Dorzecza Górnej Odry. W posiedzeniu brali również udział przedstawiciele strony czeskiej Euroregionu Silesia, Prezes Stowarzyszenia - Prof. PhDr. Zdeněk Jirásek, CSc. - primátor Statutárního města Opavy oraz Ing. Jana Novotná Galuszková - sekretarz strony czeskiej. Wspólnie omawiano propozycje nowych projektów własnych Stowarzyszeń oraz możliwość nawiązania współpracy w nowym wymiarze z Euroregionem Śląsk Cieszyński. Dyrektor Biura Stowarzyszenia Rozwoju i Współpracy Regionalnej „Olza” z Cieszyna (polska strona Euroregionu Śląsk Cieszyński) Bogdan Kasperek zaprezentował wszystkim zgromadzonym nowy pomysł na „EuroInstytut PL-CZ-SK” jako możliwe Europejskie Ugrupowanie Współpracy Terytorialnej i propozycję współpracy z naszym Euroregionem.

Walne Zebranie Członków Stowarzyszenia Gmin Dorzecza Górnej Odry – 8-9 grudnia 2011 Szczyrk.

Ostatecznie końcem 2011r. gremia Euroregionu Silesia zdecydowały, że w 2012 roku Euroregion Silesia przygotowuje i złoży projekt na stworzenie „Strategii rozwoju Euroregionu Silesia” w ramach Funduszu Mikroprojektów.

W 2013 roku będziemy obchodzić 15-lecie założenia Euroregionu Silesia, będzie to więc okazja podsumowań tego co udało się zrobić i co zrobić, aby współpraca w Euroregionie Silesia zapewniała równomierny rozwój obszaru przygranicznego po obu stronach granicy i tym samym umożliwiała płynną integrację tego obszaru w ramach Unii Europejskiej.

Konferencja naukowa jako przykład polsko-czeskiego mikroprojektu

Tytuł projektu:	Polsko-czeska konferencja naukowa „Współczesne kierunki terapii uzależnień”
Nazwa Wnioskodawcy:	Samodzielny Wojewódzki Szpital dla Nerwowo i Psychicznie Chorych im. ks. bp. Józefa Nathana w Branicach
Nazwa Partnera:	Psychiatrická Léčebna Opava
Wartość umowy (EFRR):	10 234,00 EUR

Współpraca Gmin, Szkół, Domów Kultury, Klubów Sportowych jest współpracą, która realizowana jest najczęściej w ramach Funduszu Mikroprojektów. Zdarzają się jednak całkiem nowi Wnioskodawcy z nowymi pomysłami na współpracę polsko-czeską. Co prawda podobne projekty były już realizowane w Euroregionie, ale na palcach jednej ręki można by wyliczyć projekty, które nastawione były bezpośrednio na wymianę i współpracę pracowników naukowych i dydaktycznych. Jednym z takich projektów był projekt Samodzielnego Wojewódzkiego Szpitala dla Nerwowo i Psychicznie Chorych w Branicach.

Projekt był wynikiem długoletniej współpracy partnerskich szpitali psychiatrycznych w Branicach i Opawie w zakresie terapii uzależnień. Samodzielny Wojewódzki Szpital dla Nerwowo i Psychicznie Chorych w Branicach i Szpital Psychiatryczny w Opawie współpracują razem już od 1956 r., zaś reaktywacja współpracy nastąpiła w 2004 r. Projekt zrealizowano w okresie od kwietnia do czerwca 2010 roku i dotyczył przede wszystkim organizacji polsko-czeskiej konferencji naukowej pt. „Współczesne kierunki terapii uzależnień”. W trakcie konferencji przedstawionych zostało 13 wykładów przez polskich i czeskich naukowców dotyczących różnych form uzależnień i metod ich leczenia. Oto cztery z trzynastu tematów wykładów: „Patologiczne uprawianie hazardu – choroba czy odsetek społeczności?”, „Zagrożenia jednostki w cyberprzestrzeni”, „Uzależnienia od seksu. Diagnoza i terapia”, „Rola systemu rodzinnego w powstawaniu i terapii uzależnień”.

Uczestnikami konferencji byli zarówno lekarze, pielęgniarki, psychoterapeuci i pracownicy ochrony zdrowia, ale także urzędnicy, pracownicy z sektora pomocy społecznej czy członkowie gminnych komisji ds. zapobiegania problemom alkoholowym. Wymiana doświadczeń odbywała się na dwóch płaszczyznach „Polacy-Czesi”, jak i „sektor ochrony zdrowia-urzędnicy”. Po konferencji wydano broszurę pokonferencyjną z wykładami w j. polskim i czeskim, która pozwoli wszystkim uczestnikom projektu, ale także zainteresowanym osobom wrócić do prezentowanych wykładów dotyczących kierunków terapii uzależnień.

„Cykl konferencji, które wymieniono jest bardzo cennym działaniem, wzbogacającym wiedzę, niosącym pomoc uzależnionym. Należy tu wspomnieć, iż tworzą one okazję do twórczych inspiracji, do modernizacji metod oddziaływań terapeutycznych. Nasze społeczeństwa, którym towarzyszą dynamiczne przemiany społeczno-ekonomiczne płacą za to wysoką cenę, którą są stare formy uzależnień - znamy je od wieków. Ale pojawiają się nowe, takie jak: uzależnienie od wirtualnej rzeczywistości, od pracy czy zakupów. Musimy nauczyć się je wcześniej wykrywać i radzić sobie z nimi, a jest to możliwe tylko w oparciu o sprawdzone metody, oraz wymianę doświadczeń z innymi środowiskami leczniczymi i naukowymi” – czytamy we wstępie do wydanej publikacji pokonferencyjnej.

Wymiana doświadczeń dotycząca kierunków leczenia uzależnień, stwarza warunki do wspólnego rozwoju obszaru pogranicza, gdyż problem uzależnień i związana z nim kwestia wykluczenia społecznego osób uzależnionych jest sprawą istotną bez względu na granice. Rozwój kapitału ludzkiego, tak istotny w całej UE, musi opierać się także na obejmowaniu pomocą osób zagrożonych wykluczeniem społecznym. Mamy nadzieję, że projekt znaczenie poszerzył świadomość uczestników nt. złożoności charakteru uzależnień i kierunków ich terapii oraz stworzył korzystne warunki do rozwoju polsko-czeskiej współpracy transgranicznej, nie tylko partnerów projektu, ale także innych uczestników konferencji i przyczyni się do poprawy wyników w diagnozie i leczeniu uzależnień.

Přeshraniční spolupráce v oblasti kultury

Oblast kultury je jednou z nejrozšířenějších oblastí přeshraniční spolupráce, přičemž česko-polský program podporuje tento typ projektů hned v rámci dvou oblastí podpory: menší projekty - „mikroprojekty“ s dotací do 30 tisíc EUR z Fondu mikroprojektů (oblast podpory 3.3) a „velké“ projekty s dotací od 30 tisíc EUR výše z oblasti podpory 3.2 *Podpora společenských, kulturních a volnočasových aktivit*. Kulturní projekty mohou zahrnovat širokou škálu aktivit z oblasti hudby, výtvarného či fotografického umění, divadelnictví, filmu či dokonce literatury, která by se na první pohled mohla z důvodů jazykových rozdílu zdát pro tento typ spolupráce nevhodná. I přes tyto široké možnosti však kulturní projekty financované např. z Fondu mikroprojektů s sebou nesou určité komplikace či omezení. Stejně jako u projektů z oblasti sportu, o kterých jsme psali v minulém čísle, tak i kulturní projekty v mnoha případech realizují zájmová sdružení, a to často i velmi malá. A tak i pro tato kulturní sdružení platí to, co pro ta sportovní: omezené personální možnosti, nedostatek zkušeností se složitými pravidly programů EU, nedostatek vlastních finančních prostředků nezbytných na předfinancování projektu. Kromě toho pro přeshraniční kulturní projekty je zde ještě omezující pravidlo pro tzv. způsobilost výdajů na kulturní a umělecké činnosti: z prostředků EU nelze financovat profesionální umělce a umělce mimo území podporované programem, v našem případě mimo vymezené území česko-polského přehraní. A tak při organizaci hudebního festivalu či sochařského sympozia je nutné mít na mysli, jaké umělce lze přizvat k účasti, pokud je chceme za jejich účast v projektu finančně odměnit. Na druhé straně předkladatelé kulturních projektů patří mezi velmi úspěšné žadatele o dotaci, někteří z nich dokonce opakovaně, např. SILVIE - občanské sdružení pro podporu umění, ostravská Galerie MAGNA, Kulturní centrum Hlučín či Dům kultury Akord Ostrava-Zábřeh.

Pro zájemce o dotaci z oblasti podpory 3.2 *Podpora společenských, kulturních a volnočasových aktivit* je stále ještě k dispozici více než 700 tisíc EUR, termín pro předložení „velkých“ projektů je do 17.9.2012. Na menší kulturní projekty lze pak žádat z Fondu mikroprojektů, kde v Euroregionu Silesia je pro české i polské zájemce k dispozici ještě více než 2,3 mil. EUR a termíny pro předložení projektů jsou do 11.6.2012 a 19.11.2012.

A inspirovat se můžete těmito kulturními projekty:

Občanské sdružení pro podporu umění SILVIE z Ostravy působí v oblasti výtvarného umění a pravidelně pořádá

Sochy vytvořené během mezinárodních sympozií byly instalovány na různých místech Ostravy-Plesné.

v Plesné mezinárodní sochařské sympozium. Sdružení poprvé získalo dotaci z Fondu mikroprojektů na toto sympozium již v roce 2007 v rámci předchozího programu INTERREG IIIA, podruhé pak v roce 2009 ze současného programu česko-polské přeshraniční spolupráce. Sochy ze dřeva i kamene vytvořené během těchto sympozií českými a polskými umělci byly nejprve prezentovány na výstavách a následně instalovány na různých místech Ostravy-Plesné.

K neúspěšnějším žadatelům o dotaci na kulturní projekty bezesporu patří ostravská Galerie MAGNA. Již od prvních programů EU na podporu česko-polské přeshraniční spolupráce v rámci Phare CBC tato galerie, která má statut občanského sdružení, projevila zájem o spolupráci s polskými partnery a pro každý rok připravila jeden kulturní projekt. V průběhu programů Phare CBC 1999 – 2003 tak zrealizovala celkem pět úspěšných projektů. Svůj poslední projekt financovaný ze současného Fondu mikroprojektů galerie realizovala v roce 2010 ve spolupráci s Vyšší soukromou školou z Bielsko-Biala. Tento projekt s názvem „Dva regiony na hranici“ byl zaměřen na **oblast umělecké fotografie**, konkrétně pak na tvorbu dokumentární fotografie průmyslových oblastí a technických památek Ostravska a polského Slezska.

Také Kulturní centrum Hlučín získalo své první zkušenosti s programy česko-polské přeshraniční spolupráce již během prvních programů Phare CBC. Se svým dlouholetým partnerem, Kulturním centrem z Namysłowa, zrealizovali několik projektů zaměřených především na **živou kulturu** – projekty zahrnovaly zábavnou show, tvůrčí umělecké dílny, zajímavé soutěže a v neposlední řadě také ochutnávky české a polské gastronomie. O intenzitě těchto projektů jednoznačně vypovídá název posledního z nich: „Hlučínsko-Namysłowski GEJZÍR spolupráce“. A opravdu se jednalo o *gejzír* kulturních akcí pro děti i dospělé na obou stranách hranice.

Se svou žádostí o dotaci z Fondu mikroprojektů opakovaně uspěl i Dům kultury Akord z Ostravy-Zábřehu, který pro své projekty vytvořil značku FAJN FEST. První projekt z **oblasti hudby** s názvem „Fajn Fest CZ-PL“ byl realizován v loňském roce a zahrnoval česko-polský festival amatérských hudebních skupin, složený ze soutěže a koncertů vítězných skupin v Ostravě a Rybníku včetně nahrání CD. Na tento projekt navázal další s názvem „Fajn FOTO Fest“, který bude realizován v tomto roce a který je určen **pro amatérské fotografy**. I vy se můžete projektu zúčastnit, a to prostřednictvím stránek projektu www.fotofest.eu

Projekt „Dva regiony na hranici“ byl zaměřen na oblast umělecké fotografie.

FAJN FEST je značka pro zajímavé česko-polské projekty realizované Domem kultury Akord Ostrava-Zábřeh.

Rowerem przez Euroregion

Rozwój turystyki rowerowej na pograniczu przy wsparciu środków unijnych

Jazda na rowerze to najlepsza recepta na relaks, zdrowie a jednocześnie poznanie być może dotąd nieznannej okolicy. A jeśli jeszcze można w ten sposób zwiedzać i przemierzać szlaki z dwóch stron międzypaństwowej granicy, to żal z takich możliwości nie korzystać...

Nasi czescy partnerzy są od dawna znani z tego, że chętnie i często podróżują na rowerach. Sieć szlaków rowerowych w Czechach, a wcześniej już w Czechosłowacji, była i jest dość gęsto rozbudowana. Ożywienie wzajemnych kontaktów pomiędzy samorządami Polski i Czech, ale przede wszystkim możliwość swobodniejszego przekraczania granicy przez mieszkańców spowodowały potrzebę rozbudowania i dostosowania oznakowanych tras rowerowych także po polskiej stronie granicy.

Jedną z pierwszych inicjatyw w tym zakresie była realizacja w latach 2003-2005 w dwóch etapach projektu pn. „Border Crossing w Euroregionie Silesia” – studium modelowego przekraczania polsko-czeskich granic na terenie ER Silesia, w którym jednym z partnerów był Euroregion Silesia. Projekt był współfinansowany ze środków Programu Współpracy Przygranicznej PHARE CBC oraz środków własnych beneficjentów. Celem projektu było wypracowanie analizy modelowej przekraczania granic pomiędzy Czechami a Polską na terenie Euroregionu Silesia po wejściu obu państw do Unii Europejskiej i wejściu w strefę Schengen. Przeprowadzona analiza pokazała najkorzystniejsze miejsca do przekraczania granic, jak również określała zadania inwestycyjne, które spowodować mogą polepszenie połączeń sieci komunikacyjnych na granicy Czech i Polski. Opracowanie takiej modelowej analizy pozwoliło gminom na przygotowanie dokumentacji i środków na budowę i poprawienie infrastruktury komunikacyjnej między Polską a Czechami, w tym szczególnie w zakresie turystyki rowerowej.

Kolejnym bardzo interesującym projektem obejmującym fragment obszaru Euroregionu SILESIA, który należy do woj. śląskiego, był projekt realizowany w latach 2006-2007 przez Subregion Zachodni Województwa Śląskiego pn. „Stworzenie produktu turystycznego opartego o ścieżki rowerowe Subregionu Zachodniego Województwa Śląskiego oraz jego promocja”. Do głównych działań podczas projektu należało przygotowanie oznakowania tras rowerowych w postaci 60 tablic rowerowych oraz

przeprowadzenie kampanii billboardowej w aglomeracji katowickiej i ostrawskiej poprzez publikację artykułów promujących produkt turystyczny w postaci tras rowerowych w prasie regionalnej, radiu i telewizji. Wydano także przewodnik rowerowy wraz z mapą atrakcji turystycznych oraz utworzono rowerowy serwis internetowy dostępny pod adresem www.rowery.subregion.pl.

Samorządy leżące w obszarze przygranicznym także czyniły starania, by na swoim terenie poprawić strukturę ścieżek i tras przystosowanych dla rowerzystów. Działania te polegały przede wszystkim na oznakowaniu istniejących tras rowerowych, ale także na ich modernizacji, remontach oraz budowie nowych. W miarę możliwości starano się pozyskiwać na to środki unijne. Zestawienie zrealizowanych projektów zawiera tabela. Jak widać najwięcej w tym zakresie projektów zrealizowała gmina Krzyżanowice. Wynika to też zapewne z tego, że gmina ma stosunkową długą granicę z Republiką Czeską i stara się, by we wszystkich miejscach przekraczania granicy nawiązane były ścieżki i trasy rowerowe z tymi po czeskiej stronie. Również sporo wysiłku w rozbudowę miejskich ścieżek rowerowych włożyło miasto Racibórz. Z konieczności większość tych tras wykonywało jednak ze środków własnych.

Zestawienie projektów realizowanych przez gminy polskiej części Euroregionu Silesia z dofinansowaniem Funduszy Transgranicznych, mających na celu poprawę rozwoju turystyki rowerowej w Euroregionie

Lp.	Przedsięwzięcie			Program/Fundusz	Poziom finansowania (kwota oraz udział %)		Efekt, zakres projektu
	Nazwa projektu	Czas realizacji	Całkowita wartość		środki własne	dofinansowanie UE	
Gmina PSZÓW							
1	Rowerem po Pszowie	2006	42 942,55 zł	Program IW INTERREG IIIA Czechi – Polska Fundusz Mikroprojektów (EFRR)	6 441,39 zł 15%	32 206,91 zł 75%	300 szt. oznakowań, 5 szt. dużych tablic informacyjnych, 100 szt. plakatów, 1500 szt. map ścieżek rowerowych, interaktywna dwujęzyczna e-mapa tras rowerowych, punkt widokowy
Gmina KORNOWAC							
1	Rowerem po Śląsku	2006	54 469,02 zł	Program IW INTERREG IIIA Czechi – Polska Fundusz Mikroprojektów (EFRR)	5 719,02 zł 25%	48 750,00 zł 75%	Oznakowanie tras ścieżek rowerowych - 38,7 km; 436 tablic, znaków i kierunkowskazów; folder - 2500 egz.;
Gmina KRZYŻANOWICE							
1	Cyklo ścieżki	2005	56 107,80 zł	Phare CBC/Fundusz Małych Projektów Polska - Czechi 2002 i 2003	48 386,80 zł 86%	7 721,00 zł 14%	W ramach projektu wykonano prace przygotowawcze - projekto- we, z wszelkimi uzgodnieniami i przygotowaniem mapy. Wyzna- czono trasy ścieżek rowerowych o łącznej dł. ok. 50 km na terenie Gminy Krzyżanowice.
2	Cyklo ścieżki – etap II	2006	51 994,42 zł	Program IW INTERREG IIIA Czechi – Polska Fundusz Mikroprojektów (EFRR)	7 796,91 zł 15%	38.995,82 zł 75%	W ramach projektu wykonano kompleksowe oznakowanie tras rowerowych Gminy Krzyżanowice. Wyznaczono dodatkowe 3 trasy ścieżek rowerowych o łącznej dł. 20 km, zaznaczono trasy na kartach mapy, wykonano tablice informujące o kierunku, długości i przebiegu każdej określonej trasy rowerowej, dokonano także montażu znaków w terenie.
3	Turystyka, wypoczynek, rekreacja – Transgraniczna baza danych Gminy Krzyżanowice	2007	42 428,60 zł	Program IW INTERREG IIIA Czechi – Polska Fundusz Mikroprojektów (EFRR)	6 364,29 zł 15%	31 821,45 zł 75%	W ramach projektu wydano mapę Gminy Krzyżanowice wraz z czeskimi przyległymi terenami gmin partnerskich obejmujące walory turystyczne, rekreacyjne, wypoczynkowe, kulturowe, zabytkowe, przyrodnicze i trasy rowerowe.
4	Rowerem przez sąsiednie, przygraniczne miejscowości. Etap I	2011-2012	51 300 zł	Program POWT RCz-RP 2007-2013 Fundusz Mikroprojektów (EFRR)	2 565,00 zł 5%	43 605,00 zł 85%	Opracowanie dokumentacji technicznej na budowę drogi rowerowej „Hacka cesta” w Krzyżanowicach ok. 1,5 km.
5	Rowerem przez sąsiednie, przygraniczne miejscowości. Etap II	2010-2012	99 900 zł	Program POWT RCz-RP 2007-2013 Fundusz Mikroprojektów (EFRR)	4 995,00 zł 5%	84 915,00 zł 85%	Opracowanie dokumentacji technicznej na budowę ścieżki rowerowej między Krzyżanowicami a Tworkowem ok 2,5 km wzdłuż drogi krajowej nr 45, która będzie komplementarna ze ścieżkami już istniejącymi.
Gmina LYSKI							
1	Po Lyskach na dwóch kółkach – projekt stworzenia tras rowerowych w Gminie Lyski	2007	73 839,28 zł	Program IW INTERREG IIIA Czechi – Polska Fundusz Mikroprojektów (EFRR)	11.075,89 zł 15%	62.763,39 zł 85%	Wykonanie dokumentacji technicznej, oznakowanie ścieżek o łącz- nej długości 52,6 km, wydanie 2500 szt. folderu promocyjnego.
Gmina KIETRZ							
1	Wstępna dokumentacja ścieżki rowerowej Opava-Pilszcz-Gmina Kietrz	2011	21 363,00 EUR	Program POWT RCz-RP 2007-2013 Fundusz Mikroprojektów (EFRR)	1 068,15 EUR 5%	18 158,55 EUR 85% - UE 2 136,30 EUR 10% - budżet państwa	2 opracowania: - Koncepcja budowy ścieżki rowerowej Pilszcz (granica państwa) - Gmina Kietrz - do granicy z Gminą Baborów wraz z tłumaczeniem części opisowej koncepcji na j. czeski, - Studium Wykonalności Inwestycji „Utworzenie ścieżki rowerowej Opava-Pilszcz - Gmina Kietrz”
Gmina Racibórz wspólnie z gminą Krzyżanowice							
1	Ścieżka rowerowa Racibórz – Krzyżanowice – Chotěbuz wzdłuż rzek Olza i Odra	2010-2014	4 893 800,64 zł (dotyczy tylko strony polskiej tj. Racibórz i Krzyżanowice)	Program Operacyjny Współpracy Transgranicznej Republika Czeska – Rzeczpospolita Polska 2007-2013 Przekraczamy granice	734 070,10 zł 15%	4 159 730,54 zł 85%	Projekt jest realizowany przez miasto Racibórz i gminę Krzyżano- wice w partnerstwie ze Związkiem Miast i Gmin powiatu Karvina. Głównym celem projektu jest rozbudowa i modernizacja sieci ścieżek i szlaków rowerowych na obszarze Miasta Racibórz, Gminy Krzyżanowice, przebudowa istniejących oraz budowa nowych ście- żek rowerowych jak i przyłączenie do istniejących ścieżek rowero- wych Euroregionu Cieszyńskiego i Greenway Odra-Morava-Dunaj. W ramach projektu w Gminie Krzyżanowice wybudowano 4,77 km ścieżek rowerowych, w Raciborzu 7,96 km.

W ciągu ostatnich 10 lat można zaobserwować znaczący rozwój turystyki rowerowej. Coraz więcej ludzi siada na rower, by spędzić weekend lub urlop łącząc wypoczynek i rekreację z poznawaniem bliższej czy dalszej okolicy. Można wybrać się na piknik, wycieczkę rodzinną, zobaczyć piękną przyrodę, można też skorzystać z tras po zabytkach historii czy szlaków pielgrzymkowych. Cieszy fakt, że obszar Euroregionu Silesia jest coraz bardziej przyjazny dla tego typu turystów. Szacuje się, że długość oznakowanych tras rowerowych na obszarze Euroregionu przekracza grubo 1000 km. Oczywiście jest jeszcze wiele do zrobienia, ale na pewno dotychczasowa aktywność samorządów w tym zakresie, a także skorzystanie z możliwości dofinansowania takich działań przyniosły pozytywny efekt nie tylko dla mieszkańców polsko-czeskiego pogranicza.

Redakcja składa podziękowanie wszystkim samorządom, które odpowiedziały na prośbę i wypełniły ankiety potrzebne do opracowania artykułu.

Polsko-Czeska Komisja Międzyrządowa ds. Współpracy Transgranicznej

Wywiad z Piotrem Stachańczykiem

Sekretarzem Stanu w Ministerstwie Spraw Wewnętrznych

Polsko-Czeska Komisja Międzyrządowa ds. Współpracy Transgranicznej utworzona została na podstawie Porozumienia między Rządem Rzeczypospolitej Polskiej a Rządem Republiki Czeskiej o współpracy transgranicznej z 1994 roku. Nadzoruje Pan pracę Departamentu Unii Europejskiej i Współpracy Międzynarodowej w MSW, któremu podlega Komisja. Czym się Komisja zajmuje, jakie są jej główne zadania?

Komisja wytycza ogólne kierunki i formy współdziałania i służy rozwiązywaniu kwestii problemowych występujących na pograniczu. Wspiera współpracę i kontakty regionalnych, komunalnych i innych instytucji, zrzeszeń i podmiotów z jednostkami administracji centralnej i opracowuje na podstawie ich analiz i sugestii propozycje w zakresie rozwiązań służących aktywizacji współpracy na pograniczu. Wypracowane przez Komisję stanowiska przekazywane są kompetentnym organom Rzeczypospolitej Polskiej i Republiki Czeskiej. Do równie istotnych jej zadań należy opracowywanie map inwestycyjnych oraz strategii zagospodarowania i rozwoju pogranicza, które są pomocne w wyłanianiu projektów finansowanych ze środków Unii Europejskiej.

Kto jest członkiem Polsko-Czeskiej Komisji? Jak wygląda jej działalność?

Komisja składa się z dwóch równoprawnych narodowych części: polskiej i czeskiej, tworzonych na zasadzie paritetu. Skład i struktura Komisji zmieniały się na przestrzeni 17-tu lat jej funkcjonowania i uzależnione były od priorytetowych kierunków polityki zagranicznej naszych państw, jak i od założeń polityki unijnej. Obecnie w skład Komisji wchodzi przedstawiciele resortów właściwych w kwestiach środowiska, gospodarki, transportu, budownictwa i zagospodarowania przestrzennego, zdrowia, edukacji, kultury i rolnictwa a także Państwowej Straży Pożarnej, Wojewódzkich Urzędów Pracy oraz euroregionów polsko-czeskiego pogranicza. Działalność Komisji realizowana jest na bieżąco, poprzez aktywność i inicjatywy grup roboczych. Na spotkaniach grup roboczych ustalane są plany pracy, omawiane są bieżące zadania i realizacja podjętych w poprzednim roku zobowiązań. Artykułowane są problemy wymagające omówienia przez współprzewodniczących Komisji lub poruszenia na najwyższym szczeblu, podczas spotkań ministrów i premierów rządów. Corocznie, podczas posiedzeń Komisji podsumowywana jest jej działalność, uzgadniane są priorytetowe zadania oraz dyskutowane są propozycje rozwiązania kwestii problemowych utrudniających współpracę.

Do rozwiązywania konkretnych spraw w określonych dziedzinach Komisja tworzy grupy robocze. Ile tych grup jest i jaka jest rola poszczególnych grup roboczych?

Obecnie Komisja koordynuje współpracę w ramach siedmiu grup roboczych, działalność których koncentruje się na najistotniejszych dla polsko-czeskiego pogranicza obszarach współdziałania.

Piotr Stachańczyk

Grupa robocza ds. migracji siły roboczej, ubezpieczeń społecznych opiera swoją działalność na współpracy urzędów pracy po obu stronach granicy. Realizowane są wspólne projekty, staże, seminaria, wymiana doświadczeń i dobrych praktyk w ramach partnerstwa transgranicznego EURES-T „Beskidy” (Czechy-Polska-Słowacja) oraz EURES Tri-Regio (Czechy-Polska-Niemcy).

Grupa robocza ds. ochrony zdrowia skupia się na współpracy sanitarno-epidemiologicznej oraz wymianie informacji o opiece profilaktycznej nad pracownikami. Współpraca realizowana jest poprzez organizację konferencji i seminariów.

Działalność **grupy roboczej ds. ochrony środowiska** koncentruje się na współdziałaniu w zakresie ochrony przyrody pomiędzy parkami narodowymi. Jako przykład można tu podać współpracę pomiędzy Karkonoskim Parkiem Narodowym a Krkonoskim Narodnym Parkiem. Prowadzone są działania naprawcze w zakresie ochrony powietrza w rejonach przygranicznych. W dniu 29 września 2011 r. w Pradze podpisane zostało specjalne memorandum w tej sprawie pomiędzy resortami środowiska z obu krajów. Na ostatnim spotkaniu grupy szczegółowo omówiono realizację Wspólnej Strategii Zarządzania Jakością Powietrza w regionie Morawsko-Śląskim oraz Woj. Śląskim, w ramach którego

realizowane są programy „Air Silesia” oraz „Cleanborder”. Prowadzone są także oceny wpływu na środowisko inwestycji planowanych na polsko-czeskiej granicy. W tym celu powołano polsko-czeską grupę roboczą ds. oddziaływania na środowisko.

Wzajemna pomoc w sytuacjach kryzysowych, wymiana informacji o zagrożeniach, wspólne ćwiczenia straży pożarnej, policji oraz ratowników medycznych to zadania kolejnej **grupy roboczej – ds. przeciwdziałania katastrofom, awariom i klęskom żywiołowym oraz zwalczania ich skutków**. W ramach współpracy, prowadzącej do rozbudowy potencjału sprzętowego, dużą rolę odgrywa realizacja projektów unijnych jak np.: „Utworzenie bazy logistycznej dla transgranicznych działań służb ratowniczych”, „Ćwiczenia dotyczące ochrony ludności w Unii Europejskiej EU Carpatex 2011 w odpowiedzi na incydent CBRN”, „Współpraca jednostek straży pożarnej na czesko-polskim pograniczu, modernizacja wyposażenia i wzajemna pomoc w sytuacjach kryzysowych” (zakup 20 nowych pojazdów pożarniczych w 2011 r. oraz wspólne szkolenia i manewry) oraz „Lepsza komunikacja - lepsza pomoc” (nauka języka sąsiada).

Następna **grupa robocza - ds. rozwoju regionu przygranicznego i programów wspierających** zajmuje się współpracą w zakresie planowania przestrzennego. Obecnie najważniejszym zadaniem grupy jest aktualizacja zapisów „Studium zagospodarowania przestrzennego pogranicza polsko-czeskiego” (przyjętego w 2006 r.). W tym celu przeprowadzona zostanie ankieta dotycząca kwestii zagospodarowania przestrzennego w gminach po obydwu stronach granicy. Wyniki tych badań posłużą określeniu kierunków dalszej współpracy. W ramach prac grupy realizowany jest także projekt rozwoju przestrzennego państw Grupy Wyszehradzkiej, Bułgarii i Rumunii V4+2 (Wspólna Perspektywa Rozwoju Przestrzennego Państw Grupy Wyszehradzkiej +2).

Zadaniem **grupy roboczej ds. współpracy euroregionalnej**, zrzeszającej wszystkie euroregiony polsko-czeskiego pogranicza, jest inicjowanie i wspieranie działań na rzecz współpracy polsko-czeskiej w obszarach przygranicznych. Należy podkreślić współdziałanie euroregionów w zakresie zarządzania Funduszem Mikroprojektów w ramach Programu Operacyjnego Współpracy Transgranicznej RCz-RP 2007-2013 oraz zaangażowanie jej w prace nad Programem na lata 2014-2020. Grupa prowadzi aktywny monitoring procesu tworzenia i wdrażania prawodawstwa UE i umów bilateralnych dotyczących współpracy przygranicznej ze szczególnym uwzględnieniem rozporządzenia PE i Rady UE nr 082/2006 w sprawie EUWT. Ponadto grupa, przy wsparciu pozostałych grup roboczych Komisji, przygotowuje „Analizę problemów systemowych współpracy transgranicznej na polsko-czeskiej granicy”.

Grupa robocza ds. gospodarki, handlu i infrastruktury transportowej prowadzi działania na rzecz rozwoju transgranicznej infrastruktury komunikacyjnej (budowy autostrad i szlaków kolejowych), oraz rozwoju stosunków gospodarczych i handlowych (dostarczania usług przez granicę, współpracy służb celnych i izb gospodarczych). Bieżąca działalność grupy w dziedzinie gospodarki i handlu realizowana jest poprzez: uczestnictwo w targach, identyfikację barier administracyjnych dla jednostek prowadzących działalność handlową z krajami trzecimi, wprowadzenie systemu informacyjnego zgłoszeń celnych drogą elektroniczną (e-Dovoz), analizę efektywności poboru podatków pośrednich przy przewozie towarów wysoko opodatkowanych wewnątrz UE, realizację projektu pt.: „Stworzenie sieci Punktów Kontaktowych Czesko-Polskiej Współpracy

Gospodarczej”. W dziedzinie infrastruktury transportowej odbywają się spotkania ekspertów dotyczące budowy infrastruktury transportu wodnego (korytarza wodnego Dunaj- Odra-Łaba i Odrzańskiej Drogi Wodnej) oraz wymiana informacji o planowanych i realizowanych projektach przygranicznych połączeń drogowych. Podczas XVII posiedzenia Komisji (Warszawa, 8-9 listopada 2011 r.) Komisja przyjęła opracowany przez grupę dokument pt. „Opracowanie przeglądu rozwoju połączeń drogowych na polsko-czeskiej granicy państwowej.” Umożliwi on lepszą wymianę informacji pomiędzy przewoźnikami oraz ułatwi koordynację i harmonizację prac przy modernizacji sieci drogowej oraz efektywniejszą współpracę pomiędzy zarządcami dróg po obu stronach granicy. Perspektywiczna jest współpraca w dziedzinie infrastruktury kolejowej, w tym utworzenia sieci kolei dużych prędkości pomiędzy RP i RCz. Ważnym przedmiotem działalności grupy jest wspieranie inicjatywy powstania Środkowoeuropejskiego Korytarza Transportowego wzdłuż europejskiej drogi nr 65, zgodnie z podpisaną 28 czerwca 2010 r. Deklaracją Szczecińską.

Panie Ministrze, jak ocenia Pan współpracę Polski i Republiki Czeskiej? Które obszary tej współpracy można ocenić najwyżej, a które aspekty są trudne do realizacji lub są jeszcze nierozwiązane?

Stosunki polsko-czeskie w ostatnim czasie nabrały nowej dynamiki, a intensywność wzajemnych wizyt sprawia, że wiemy o sobie więcej i możemy budować nowy kształt współpracy dwustronnej zarówno na forum Unii Europejskiej, jak również w ramach współpracy regionalnej i transgranicznej. Chciałbym podkreślić bardzo dobrą dotychczasową współpracę obu państw zarówno w sprawach bilateralnych, regionalnych, jak i na forum międzynarodowym. Polska i Czechy mają zbieżne poglądy na najistotniejsze kwestie unijne i regionalne jak np.: walka z kryzysem ekonomiczno-gospodarczym i odpowiedzialność rządów narodowych za politykę budżetową; znaczenie Polityki Spójności w przyszłym budżecie UE na lata 2014-2020; szeroko rozumiane bezpieczeństwo energetyczne; rozszerzenie Unii Europejskiej; polityka sąsiedztwa w tym rozwój Partnerstwa Wschodniego. W tym kontekście bardzo ważne jest współdziałanie obu naszych krajów w promowaniu oraz realizacji interesów narodowych i regionalnych. W obecnej trudnej sytuacji ekonomicznej w Europie, nasze państwa powinny się wzajemnie wspierać. Wyrazem tej postawy są stale rosnące polsko-czeska wymiana handlowa oraz wzajemne inwestycje. Polska jest trzecim partnerem handlowym Czech, co w ostatnich latach potwierdzają dane o wysokości wzajemnych obrotów. To pokazuje realne znaczenie polsko-czeskiej współpracy w regionie i buduje solidne podstawy dla silnych więzi i współdziałania w promowaniu wspólnych interesów w ramach Grupy Wyszehradzkiej i na forum UE.

Uważam, że Komisja jest skutecznym instrumentem w rozwoju stosunków polsko-czeskich, a nade wszystko w zbliżaniu i lepszym poznaniu naszych społeczeństw. Warte podkreślenia jest współpraca służb ratowniczych na pograniczu polsko – czeskim, która rokrocznie kontynuowana jest na wysokim poziomie. Z satysfakcją odnotowuję także działania euroregionów na rzecz współpracy polsko-czeskiej w obszarach przygranicznych.

Warto wymienić tutaj ważne przedsięwzięcia wpisujące się w różne obszary współpracy, które udało się zrealizować przez te kilkanaście lat działalności Komisji. Będzie to między innymi: podpisanie w dniu 8 czerwca 2000 roku Umowy między Rządem Rzeczypospolitej Polskiej a Rządem

Republiki Czeskiej o współpracy i wzajemnej pomocy podczas katastrof i klęsk żywiołowych lub innych poważnych wypadków, podpisanie umowy o połączeniu autostrad A1 po stronie polskiej i D47 po stronie czeskiej, podpisanie umów o budowach mostów granicznych, opublikowanie w grudniu 2006 roku „Studium zagospodarowania przestrzennego polsko-czeskiego pogranicza”, podpisanie w 2007 roku umowy ramowej dla Partnerstwa „Eures-T Beskidy” przez publiczne służby zatrudnienia i partnerów społecznych z Polski, Czech i Słowacji, podpisanie w 2007 roku porozumienia o partnerstwie transgranicznym EURES „TriRegio” w zakresie współpracy publicznych służb zatrudnienia, organizacji pracodawców i zawiązków zawodowych z Polski, Czech i Niemiec, wyłanianie wspólnych projektów finansowanych w ramach Programu INTERREG IIIA POLSKA-CZECHY, podpisanie regionalnego porozumienia o współpracy i wzajemnej pomocy pomiędzy województwem śląskim i krajem morawsko – śląskim, wspomaganie działalności polskich i czeskich służb ratowniczych w sferze komunikacji i wyposażenia technicznego, remont i modernizacja stanowiska obronnego na Odrze w ramach projektu „Transgraniczny system ostrzegania i reagowania na zagrożenia powodziowe na przygranicznym obszarze województwa śląskiego”, zakup sprzętu dla straży pożarnej w ramach programu INTERREG IIIA Polska-Czechy, zatwierdzenie przez Komisję Europejską (jako jednego z pierwszych) Programu Operacyjnego Współpracy Transgranicznej Republika Czeska – Rzeczpospolita Polska 2007-2013 dzięki wzorcowej współpracy euroregionów polsko-czeskiego pogranicza, podpisanie w grudniu 2007 r. Deklaracji Cieszyńskiej przez Euroregiony pogranicza polsko-czeskiego, doprowadzenie do powołania grupy roboczej ds. ocen oddziaływania na środowisko, w związku ze znaczną ilością planowanych inwestycji na pograniczu polsko-czeskim i koniecznością lepszej ich koordynacji.

Z kolei jedną z największych bolączek w stosunkach polsko-czeskich i najtrudniejszą przeszkodą w zwiększeniu wymiany handlowej jest zbyt mała, w stosunku do potrzeb, liczba drogowych i kolejowych połączeń transgranicznych. Dlatego też, Komisja wspiera działania mające na celu poprawę stanu infrastruktury transportowej, ze szczególnym uwzględnieniem rozwoju połączenia drogowego A1-D1 oraz S3-R11. Wciąż nierozwiązaną kwestią jest podpisanie bilateralnej umowy o realizacji postanowień Konwencji z Espoo o ocenach oddziaływania na środowisko w kontekście transgranicznym. Stąd wspomniana już inicjatywa dotycząca powołania grupy roboczej ds. ocen oddziaływania na środowisko, abyśmy w tej ważnej dziedzinie nie mieli do czynienia ze swoistą próżnią wynikającą z braku podpisania wspomnianej konwencji.

Jakie są aktualnie najważniejsze problemy, którymi Polsko-Czeska Komisja Międzyrządowa ds. Współpracy Transgranicznej się zajmuje?

Jeżeli chodzi o najważniejsze problemy, którymi zajmuje się Komisja to należy tutaj wskazać przede wszystkim na wsparcie dla ważnych projektów z punktu widzenia pogranicza polsko – czeskiego, takich jak dalszy rozwój infrastruktury transportowej, zapewnienie kontynuacji wsparcia finansowego ze środków UE w ramach polityki spójności w kolejnej perspektywie finansowej po roku 2013, rozpoczęcie negocjacji dotyczących projektu nowej Umowy między Rządem Rzeczypospolitej Polskiej a Rządem Republiki Czeskiej o współpracy na wodach granicznych czy doprowadzenie do pilnego sfinalizowania prac zmierzających do zawarcia porozumień wykonawczych pomiędzy Wojewódz-

twem Dolnośląskim a Krajami: Libereckim, Kralowohradeckim i Pardubickim do umowy międzyrządowej o współpracy podczas nadzwyczajnych zdarzeń. Komisja nie ucieka także od poruszania trudnych tematów, których ocena po obu stronach granicy nierzadko jest różna, jak chociażby oddziaływanie na środowisko inwestycji pod nazwą „Zbiornik Nove Herminowy, regulacja rzeki Opawy i działania z tym związane”.

Obserwując współpracę gospodarczą na polsko-czeskim pograniczu wydaje się, że nie funkcjonuje ona najlepiej. Jak poziom współpracy gospodarczej pomiędzy Polską a Republiką Czeską wygląda w ocenie Komisji? Co można, co należy w tej dziedzinie zrobić, by ta współpraca była na wyższym poziomie?

Należy zwrócić uwagę na rosnące obroty handlowe pomiędzy naszymi krajami; wymiana towarowa w latach 2010-2011 przewyższyła poziom sprzed kryzysu. Uwagi wymaga jednak realizacja przetargów publicznych i kwestia potencjalnej dyskryminacji kandydatów z drugiego kraju. Brak jest także dostatecznej informacji o doświadczeniach nieuczciwym praktykom, takim jak zaległości w realizacji faktur lub wymuszanie rabatów po przekazaniu towaru. Jednak dynamiczny rozwój kontaktów gospodarczych na polsko-czeskim pograniczu i zbliżanie lokalnych społeczności pozwala mieć nadzieję na rozwiązanie tych problemów. W tym kontekście szczególnie cenne są inicjatywy regionalnych izb handlowych po obu stronach granicy. Chodzi przede wszystkim o kooperacyjne giełdy przedsiębiorców, wspólne handlowe wystawy produktów regionalnych, działania edukacyjne i informacyjne. Na konferencji zorganizowanej przez Polsko-Czeską Izbę Handlową w czerwcu 2011 r. w Ostrawie, podpisano *Memorandum w sprawie czesko-polskiej współpracy gospodarczej i handlowej w obszarze przygranicznym*. Komisja wysoko oceniła także skuteczną współpracę organów celnych obu państw.

Jaką teraz i w przyszłości, z punktu widzenia Polsko-Czeskiej Komisji, rolę do spełnienia mają euroregiony i grupa robocza ds. współpracy euroregionalnej, którą tworzą?

Działalność euroregionów ma duże znaczenie dla rozwoju polsko – czeskiej współpracy transgranicznej. Dlatego też, zdaniem Komisji, ważny jest głos euroregionów w ramach prac nad przygotowaniem polsko-czeskiego programu współpracy transgranicznej na nadchodzący nowy okres programowania oraz nad opracowywaniem strategii współpracy, które w przyszłości stanowiąc będą podstawę tworzenia EUWT. Komisja poparła działania polsko-czeskich euroregionów mające na celu utrzymanie możliwości realizacji tzw. dużych projektów, zarówno infrastrukturalnych jak i miękkich oraz mikroprojektów. Natomiast ważnym zadaniem, jakie stoi przed grupą roboczą ds. współpracy euroregionalnej będzie praca nad projektem „Analiza problemów systemowych współpracy transgranicznej na polsko-czeskiej granicy”, który został zaproponowany grupie do realizacji przez współpracowniczą Komisji. W jego ramach planowana jest także organizacja konferencji euroregionów przy okazji kolejnego posiedzenia Polsko - Czeskiej Komisji Międzyrządowej ds. Współpracy Transgranicznej w 2012 roku.

Bardzo dziękujemy za rozmowę.

KALENDARZ IMPREZ TRANSGRANICZNYCH od lutego 2012 do kwietnia 2012

KALENDÁŘ PŘESHRAŇIČNÍCH AKČÍ od února 2012 do dubna 2012

Termin / Termín	Nazwa imprezy / Název akce	Miejsce imprezy / Místo akce	Organizator / Organizátor	więcej informacji na stronie / více informací na stránkách	
LUTY - ÚNOR	01.02.2012	Ogłoszenie konkursu FAJN FOTO FEST CZ-PL - Vyhlášení soutěže FAJN FOTO FEST CZ-PL	Ostrava i Rybník	Dom Kultury Akord Ostrava-Zábřeh - Dům kultury Akord Ostrava-Zábřeh	www.fotofest.eu
	10.02.2012	„Przy kawie o pograniczu” - konferencja - „U kávy o pohraničí” - konference	WDK Gorzyce	Wiejski Dom Kultury (WDK) w Gorzycach - Obecní dům kultury v Gorzycach	http://wdk-gorzyce.pl/
	21.02.2012	Festiwal Śledzia, organizowany w ramach mikroprojektu „Frycovice-Mszana. Smacznosci bez granic” - Festival sledů v rámci mikroprojektu „Fryčovice - Mszana. Pochoutky bez hranic”	Wiejski Ośrodek Kultury i Rekreacji w Mszanie	Wiejski Ośrodek Kultury i Rekreacji w Mszanie - Obecní středisko kultury a rekreace v Mszanie	http://www.wokir-mszana.pl/
	29.02.2012r.	Zakończenie mikroprojektów w lutym - Ukončení mikroprojektů v únoru: 1. Gmina Głubczyce, Gimnazjum nr 1 w Głubczycach: „Sztuka nie zna granic” 2. Raciborskie Centrum Kultury: „Śląska pieśń ludowa - wspólna tożsamość regionalna” 3. Krajské ředitelství policie Moravskoslezského kraje: „Problémy sociálního vyloučení na česko-polské hranici - senioři v bezpečí”			
MARZEC - BŘEZEN	02.-04.03.2012	Wystawa ruchu turystycznego „Urlop i region” - Výstava cestovního ruchu „Dovolená a region”	Výstaviště Černá Louka v Ostravě	Ostravské výstavy S.A. - Ostravské výstavy a.s.	www.cerna-louka.cz
	13.03.2012	Obóz narciarsko-snowboardowy w Brennej, zwiedzanie Chaty Chlebowej i Muzeum Kossaków w ramach projektu Gminnego Ośrodka Sportu i szkół w czeskiej Ostrawie pt. „Razem w górach, na łące i w wodzie” - Lyžařsko-snowboardové soustředění v rámci projektu Obecního střediska sportu a škol v Ostravě s názvem „Spolu na horách, na louce i na vodě”	Brenna	Gminny Ośrodek Sportu w Mszanie - Obecní středisko sportu v Mszanie	http://www.gosmszana.pl/
	17.03.2012	Otwarcie wystawy „Warszawa XIX-XX stulecia” - Zahájení výstavy „Varšava 19. - 20. století”	Galerie Slezskoostravského hradu v Ostravě	Ostravské výstavy S.A. i Archivum města Ostravy - Ostravské výstavy a.s. a Archiv města Ostravy	www.cerna-louka.cz
	21.03.2012	Otwarcie jarmarku wielkanocnego w Opawie - Zahájení velikonočního jarmarku v Opavě	Horní náměstí v Opavě	Miasto Opawa - Statutární město Opava	www.opava-city.cz
	24.03.2012	Wielki Piątek i Wielkanoc - spotkanie kulinarne w ramach mikroprojektu „Frycovice-Mszana. Smacznosci bez granic” - Velký pátek a Velikonoce - kuchařské setkání v rámci mikroprojektu „Fryčovice - Mszana. Pochoutky bez hranic”	Wiejski Ośrodek Kultury i Rekreacji w Mszanie	Wiejski Ośrodek Kultury i Rekreacji w Mszanie - Obecní středisko kultury a rekreace v Mszanie	http://www.wokir-mszana.pl/
	II połowa marca 2012	Otwarte Mistrzostwa Gminy Mszana w Pływaniu. Impreza organizowana przez Gminny Ośrodek Sportu w Mszanie i szkoły z czeskiej Ostrawy w ramach projektu „Razem w górach, na łące i w wodzie” - Otevřené mistrovství Obce Mszana v plavání. Akce organizovaná Obecním střediskem sportu a školami v Ostravě v rámci projektu „Spolu na horách, na louce i na vodě”	-	Gminny Ośrodek Sportu w Mszanie - Obecní středisko sportu v Mszanie	http://www.gosmszana.pl/
	31.03.2012	Zakończenie mikroprojektów w marcu - Ukončení mikroprojektů v březnu: 1. Miasto Rybnik, Szkoła Podstawowa nr 28 w Rybniku: „Z sąsiadem za pan brat”, 2. Gmina Krzyżanowice: „Rowerem przez sąsiednie, przygraniczne miejscowości. Etap II”, 3. Základní škola Ilji Hurníka, Opava, Ochranova 6: „Sousedí jsou bratři” 4. Česko-polská obchodní komora: „Exportní potenciál v česko-polském pohraničí”			
31.03.2012	Wielkanoc na zamku - Velikonoce na hradě	Slezskoostravský hrad v Ostravě	Ostravské výstavy S.A. - Ostravské výstavy a.s.	www.cerna-louka.cz	
KWIECIEŃ - DUBEN	01.04.2012	Wielkanoc na zamku - Velikonoce na hradě	Slezskoostravský hrad v Ostravě	Ostravské výstavy S.A. - Ostravské výstavy a.s.	www.cerna-louka.cz
	01.04.2012	Kiermasz wielkanocny - Velikonoční jarmark	WDK Gorzyce	Wiejski Dom Kultury (WDK) w Gorzycach - Obecní dům kultury v Gorzycach	http://wdk-gorzyce.pl/
	11.04.2012	Spotkanie euroregionów Republiki Czeskiej z posłami i przedstawicielami MRR RCz - Setkání euroregionů ČR s poslanci a zástupci MMR ČR	Parlament ČR, Praha	Euroregion Nisa-Nysa-Neisse	
	19.04.2012	9. Posiedzenie Euroregionalnego Komitetu Sterującego Funduszu Mikroprojektów w Euroregionie Silesia - 9. zasedání Euroregionálního řídicího výboru v Euroregionu Silesia	Opava	Euroregion Silesia	www.euroregion-silesia.pl www.euroregion-silesia.cz
	30.04.2012	Zakończenie mikroprojektów w kwietniu - Ukončení mikroprojektů v dubnu: 1. Województwo Śląskie, Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy dla Niepełnosprawnych i Słabosłyszących w Raciborzu: „Nieznany modernizm: Architektura Górnego Śląska w Okresie Międzywojennym”, 2. Miasto Rybnik, Zespół Szkół Ekonomiczno-Usługowych w Rybniku: „Z ekonomią na co dzień”			

Budoucnost přeshraniční spolupráce aneb

Co nás čeká v novém programovém období 2014 – 2020?

Evropská územní spolupráce – součást kohezní politiky EU

K prioritám Evropské unie patří kohezní politika, jejímž obecným cílem je snižování rozdílů mezi úrovní rozvoje různých regionů, snížení zaostalosti nejvíce znevýhodněných regionů a posilování hospodářské, sociální a územní soudržnosti za účelem harmonického vývoje celé Evropské unie. Evropská unie provádí svou kohezní politiku v rámci sedmiletých cyklů, takzvaných programových období. Cíle kohezní politiky se v čase mění a reagují na potřeby stávajících a přistupujících členů a celkového prostředí EU. V současném programovém období 2007 – 2013 má kohezní politika tyto tři cíle:

Cíl 1 Konvergence

Cíl 2 Konkurenceschopnost a zaměstnanost

Cíl 3 Evropská územní spolupráce.

Cíl s názvem *Evropská územní spolupráce* je zaměřen především na podporu přeshraniční spolupráce a v menší míře pak také na nadnárodní a meziregionální spolupráci. Přestože tento cíl představuje v rámci kohezní politiky opravdu velmi malou část – pouhých 2,5 %, je pro Evropskou unii natolik významný, že pro nové programové období 2014 – 2020 je navrhováno zachování tohoto cíle a dokonce navýšení finanční prostředků na 3,48 %, což by představovalo částku 11,7 miliard EUR. V novém období by tedy kohezní politika EU měla zahrnovat tyto dva cíle:

Cíl 1 Investice pro růst a zaměstnanost

Cíl 2 Evropská územní spolupráce.

I v novém programovém období zůstanou zachovány tři směry *Evropské územní spolupráce*, t.z. přeshraniční, nadnárodní a meziregionální, přičemž právě na přeshraniční spolupráci by mělo být určeno nejvíce finančních prostředků – 8,6 miliard EUR. Nově také bude mít tento cíl kohezní politiky své vlastní nařízení, jehož návrh byl spolu s ostatními návrhy nových nařízeních zveřejněn v říjnu 2011.

I přes výše uvedené pozitivní skutečnosti a zachování základní rysů cíle *Evropská územní spolupráce* připravují evropské orgány pro budoucí kohezní politiku řadu změn, které ve svém konečném důsledku mohou právě pro programy v rámci tohoto cíle představovat určité zprůsňování pravidel či přímo komplikace. Zde jsou některé z nich:

• Propojení kohezní politiky s cíli hospodářské strategie Evropa 2020

Hospodářská strategie Evropské komise s názvem *Evropa 2020* byla přijata již v roce 2010 a její cíle se týkají oblasti zaměstnanosti, vědy a výzkumu, chudoby, vzdělání a energetické účinnosti. Regionální (kohezní) politika v novém programovém období by se vedle obecného cíle,

tj. snižování rozdílů ve stupni rozvoje regionů v EU, měla soustředit i na naplňování cílů této strategie, od níž si EU slibuje, že Evropu přivede na dráhu udržitelného růstu založeném na vyspělých a zároveň nízkoemisních technologiích – růstu, který bude zároveň zaručovat vysokou míru sociální soudržnosti. Evropská komise by ráda, aby se cílům strategie podřídily i investiční priority kohezní politiky.

• Užší tématické zaměření

S výše uvedeným bodem bezprostředně souvisí návrh Evropské komise, aby finanční prostředky byly soustředěny na menší počet tématických priorit, které by pokrývaly nejen oblasti, v nichž má ten který členský stát specifické potřeby, ale i ty, v nichž by rozvoj dopomohl k plnění cílů již zmiňované hospodářské strategie *Evropa 2020*. Zároveň by platilo, že čím vyspělejší země, tím menší počet priorit. V návrhu společného nařízení pro jednotlivé fondy je uvedeno těchto 11 tématických cílů:

1. posílení výzkumu, technologického rozvoje a inovací;
2. zlepšení přístupu, využití a kvality informačních a komunikačních technologií;
3. zvýšení konkurenceschopnosti malých a středních podniků, odvětví zemědělství a odvětví rybnářství a akvakultury;
4. podpora přechodu na nízkouhlíkové hospodářství ve všech odvětvích;
5. podpora přizpůsobení se změně klimatu, předcházení rizikům a řízení rizik;
6. ochrana životního prostředí a podpora účinného využívání zdrojů;
7. podpora udržitelné dopravy a odstraňování překážek v klíčových síťových infrastrukturách;
8. podpora zaměstnanosti a podpora mobility pracovníků;
9. podpora sociálního začleňování a boj proti chudobě;
10. investice do vzdělávání, dovedností a celoživotního učení;
11. posilování institucionální kapacity a účinné veřejné správy.

Výše uvedené cíle jsou dále v návrhu nařízení k Evropskému fondu pro regionální rozvoj (ERDF) rozpracovány do tzv. investičních priorit, což představuje další tématické zúžení podporovaných aktivit. Pro cíl *Evropská územní spolupráce* bude možné zvolit maximálně 4 z uvedených tématických cílů, a tak již nyní je zřejmé, že v budoucím programovém období nebude možná podpora tak široké škály aktivit (projektů) jako nyní. Takové běžné projekty, jako jsou např. projekty zaměřené na infrastrukturu cestovního ruchu či přeshraniční dopravní infrastrukturu regionálního významu již zřejmě nebude možné z programů přeshraniční spolupráce realizovat. Otázkou také zůstává dopad tématického zúžení programů na „fondy malých projektů“, které byly a stále jsou nedílnou součástí

mnohých programů přeshraniční spolupráce a které se velmi osvědčily. Obecně bude Česká republika v souvislosti s reformou unijní kohezní politiky upozorňovat na riziko příliš svazujícího propojení se strategií Evropa 2020, které by mohlo vést k tomu, že evropské dotace budou nasměrovány do jiných oblastí, než by ten který členský stát potřeboval.

- **Větší důraz na monitoring a hodnocení**

Evropská komise je přesvědčena o tom, že kvalitnější a důraznější systém monitoringu a hodnocení povede k politice, která se bude více orientovat na výsledky. Pro každý program budou stanoveny jasné a měřitelné indikátory výstupů a výsledků a jejich plnění v čase. V letech 2017 a 2019 bude provedeno vyhodnocení a při výrazném neplnění stanovených cílů (indikátorů) budou vyvozeny důsledky, které mohou představovat i krácení finančních prostředků určených pro daný program. Důraz na konkrétní měřitelné výsledky bude kladen i na úrovni projektů.

- **Zvýšení nároků na míru přeshraniční spolupráce v projektech**

Míra přeshraniční spolupráce partnerů v projektech je posuzována dle 4 kritérií (společná příprava, společná realizace, společný personál, společné financování), přičemž v současném období je povinnost splnit minimálně dvě z těchto kritérií. V novém období bude stanovena povinnost splnění všech čtyř.

- **Nižší podpora z ERDF pro projekty v rámci evropské územní spolupráce**

Pro programy v rámci cíle Evropská územní spolupráce je navrhováno snížení kofinancování z ERDF na 75 %, t. z. nižší než by mělo být u národních operačních programů.

Přestože mnohé změny kohezní politiky navrhované pro nové období mohou nastolit pochybnosti, zda konkrétně o nové programy přeshraniční spolupráce bude ze strany žadatelů takový zájem jako dosud, věříme, že vše je zatím v podobě návrhů a příslušné orgány jednotlivých členských zemí vyjednejí – v rámci možností - co nejoptimálnější podmínky.

Příprava euroregionů na období 2014 - 2020

Euroregion Silesia s ostatními euroregiony česko-polského i ostatních příhraničí ČR začal s přípravou na období od roku 2014 již v loňském roce. V dubnu 2011 se v budově Poslanecké sněmovny ČR uskutečnilo setkání zástupců českých částí všech 13 euroregionů v ČR s poslanci a zástupci MMR (náměstkem ministra, ředitelem odboru evropské územní spolupráce a ředitelkou odboru evropských záležitostí) ve věci budoucnosti programů přeshraniční spolupráce. Na tomto jednání zástupci euroregionů deklarovali jednoznačný zájem o zachování podoby cíle „Evropská územní spolupráce“ i v období 2014 - 2020, zejména pak zachování „fondu malých projektů“ jako nedílné součásti programů přeshraniční spolupráce a zachování stávajících implementačních struktur, mj. také role euroregionů jako Správců těchto fondů. Obě strany, tj. zástupci euroregionů i zástupci MMR si také navzájem

pochválili velmi dobrou spolupráci, která trvá již mnoho let a je základem úspěšné implementace programů přeshraniční spolupráce v ČR. Další společné setkání ve věci přípravy na nové období se v budově Poslanecké sněmovny ČR uskuteční letos opět v dubnu. V první polovině letošního roku by pak ve spolupráci MMR a MRR (polského Ministerstva regionálního rozvoje) měla být ustavena pracovní skupina na přípravu nového česko-polského programu přeshraniční spolupráce, tzv. task-force, do které budou zapojeni i zástupci česko-polských euroregionů. Cílem obou ministerstev je mít tento program připravený k předložení Evropské komisi v první polovině roku 2013 tak, aby mohl být zahájen stejně jako v tomto období mezi prvními programy v Evropě.

Z iniciativy české části Euroregionu Nisa se dne 6.4.2011 v budově Poslanecké sněmovny ČR uskutečnilo setkání zástupců českých částí všech 13 euroregionů v ČR s poslanci a zástupci MMR ve věci budoucnosti programů přeshraniční spolupráce. Další společné setkání se uskuteční v tomto roce opět v dubnu.

Setkání se zástupci euroregionů se zúčastnili vysoce postavení představitelé MMR (zleva): Jiří Horáček, ředitel odboru evropské územní spolupráce, Michal Janeba, náměstek ministra, Daniela Grabmüllerová, ředitelka odboru evropských záležitostí, a Jiří Vačkář, vrchní ředitel.

Kongres Opawski 1820

Miasto Opawa na arenie ogólnoeuropejskiej historii

W historii Opawy miało miejsce ciekawe wydarzenie – Kongres Świętego Przymierza, o którym czasami przewodniki krótko wspominają, a które chcielibyśmy dziś czytelnikom Biuletynu przybliżyć.

Opawa (Opava) jest jednym z głównych miast Euroregionu Silesia. W ciągu wieków mocno związana z Raciborzem, Głubczycami, Karniowem (Krnovem). Jest miastem o bogatej historii i jednocześnie znaczącym centrum kulturalnym regionu. Już od 1805 roku działa tu Teatr Śląski. Od 1814 roku świetnie funkcjonuje Śląskie Muzeum Ziemskie – najstarsze muzeum na terytorium Czech. Miasto jest też siedzibą Uniwersytetu Śląskiego.

Po klęsce Napoleona odbyła się w Wiedniu konferencja międzynarodowa z udziałem przedstawicieli szesnastu europejskich państw. Konferencja nazwana Kongresem Wiedeńskim trwała od września 1814 do czerwca 1815 roku. Zasadniczym jego celem było określenie i utrwalenie nowego ładu w Europie po Wielkiej Rewolucji Francuskiej i wojnach napoleońskich.

W obradach udział wzięło w sumie ponad 100 000 osób, w tym 150 koronowanych głów, monarchów, książąt. Ze względu na wielce niesformalizowany charakter części obrad, przetrwała legenda roztańczonego Kongresu, pełnego bali, rautów, koncertów. Jest w tym wiele prawdy.

Jako ciekawostkę można tu dodać, że jeden z bardziej znaczących salonów na Kongresie prowadziła księżna Dorota de Talleyrand-Périgord. Była wieloletnią towarzyszką stryja jej męża - Karola de Talleyrand-Périgord, ministra spraw zagranicznych Francji w czasie Kongresu. W jego towarzystwie wkroczyła na najwyższe salony Europy, a posiadając wielki zmysł dyplomatyczny, doskonałe wykształcenie, inteligencję i - podkreślany przez wielu - nieodparty urok osobisty, miała swój wkład w wiele negocjacji prowadzonych przez francuskiego polityka. Wспоминаmy o niej dlatego, iż kilkadziesiąt lat później to właśnie jej – księżnej Dorocie Żagańskiej przepisał na łożu śmierci swój majątek alodialny książę Feliks Lichnowski, właściciel Krzyżanowic. Księżna potem – jak podają źródła – rzekła się tego majątku na rzecz brata Karola zabierając jedynie z pałacu w Krzyżanowicach co cenniejsze ruchomości.

Wracając do Kongresu – podjęto na nim wiele ustaleń (np. w dyplomacji obowiązujących po dzień dzisiejszy). Postanowiono m.in., iż nowy ład międzynarodowy oparty będzie na trzech zasadach: legitymizmu, restauracji i równowagi sił. Koncepcja równowagi sił zakładała, że niedopuszczalne jest, aby którekolwiek z państw Europy przewyższało siłą inne państwa, potencjalnie zagrażając ich interesom. Aby zagwarantować działanie idei równowagi sił w praktyce oraz zapobiec szerzeniu idei rewolucyjnych, Rosja, Austria i Prusy powołały Święte Przymierze, do którego w następnych latach przystąpiły niemal wszystkie państwa Europy poza Anglią, Państwem Kościelnym i Turcją. Jednak główną rolę odegrały cztery, a później pięć mocarstw. Wśród nich była również Anglia, która choć nie podpisała Aktu Świętego Przymierza, brała udział w jego pracach. Akt Świętego Przymierza zawiązany został w Paryżu 26 września 1815 r.

Opawa była miejscem II kongresu władców Świętego Przymierza. Rosję reprezentował osobiście car Aleksander I, także osobiście był obecny cesarz Austrii Franciszek I. Opawa w tym czasie należała do Austrii, więc (w pewnym sensie) Franciszek I pełnił honory gospodarza. Swego przedstawiciela natomiast, choć wysokiego rangą, wysłał z Berlina król Prus; na kongresie reprezentował go jego syn – arcyksiążę Fryderyk Wilhelm.

Kongres obradował w Opawie od 20 października do 20 grudnia 1820 (niektóre źródła podają, że do 30 grudnia). Biorąc pod uwagę uczestników Kongresu oraz towarzyszących im osób można stwierdzić, że przez dwa miesiące Opawa była prawdziwym centrum życia politycznego całej Europy. Jako małe miasto nie mogła nawet pomieścić wszystkich tak zacnych gości – na przykład car Aleksander z dworem zamieszkał w Hradcu nad Morawicą.

Samo miasto nie było chyba do końca przygotowane na przyjazd tak znakomitych gości. Jak pisze, kanclerz austriacki Klemens von Metternich: „*Grunt w Opawie jest tłusty i mokry jak masło. Człowiek się w nim tapla niczym w czekoladowym błocie. Ponieważ nie można przejść przez pewną bramę, nie grzęznąć po kolana, władze miasta kazały ułożyć na ziemi mnóstwo desek jedną po drugiej. (...)*

Cesarz Aleksander codziennie spaceruje po tych deskach. Wszyscy idący w przeciwnym kierunku naturalnie nurzają się w błocie.”

W zakresie sposobu podejmowanych decyzji charakterystyczną cechą Kongresu Opawskiego był jego kameralny i nieformalny charakter. Świadczy o tym m.in. takie zdarzenie, kiedy to inicjator kongresu, kanclerz Metternich, chcąc uzyskać akceptację swoich propozycji, umawiał się z carem Aleksandrem na herbatę w małym zajeździe i po trzygodzinnej rozmowie, słyszy zapewnienie: „*Dziś ubolewam nad tym, co powiedziałem i zrobiłem w latach 1814 i 1818. Powiedz mi, czego teraz chcesz ode mnie, a zrobię to.”*

Trzech władców na koniach: car Rosji Aleksander I, król Prus Fryderyk Wilhelm III i cesarz Austrii Franciszek

W czasie, gdy obradował kongres w Opawie sytuacja w Europie była dość napięta. Oto bowiem w styczniu 1820 wybuchła w Hiszpanii rewolucja, która domagała się przywrócenia konstytucji z 1812 r., w sierpniu rozpoczęły się rozruchy antymonarchiczne w Portugalii, a bezpośrednią przyczyną zwołania Kongresu była wzniecona w lipcu rewolucja przeciw Burbonom w Neapolu (Królestwie Obojga Sycylii).

Ostatecznie kongres w Opawie stanowił istotny przełom w kształtowaniu się programu Świętego Przymierza. **Przyjął zasadę wspólnej interwencji zbrojnej państw Świętego Przymierza w kraju, gdzie ustalony ład zostanie zagrożony przez wybuch rewolucji.**

19 listopada 1820 r. dyplomaci Austrii, Prus i Rosji (przy sprzeciwie Wielkiej Brytanii) podpisali protokół zaproponowany przez Metternicha, który upoważniał władców do interwencji z zewnątrz przeciwko wybuchającym rewolucjom, w celu zachowania istniejącego status quo z 1815 roku.

W protokole tym monarchowie stwierdzali m.in.: „*Bez wątplenia przysługuje mocarstwom prawo podejmowania wspólnych kroków, zabezpieczających państwa przed rewolucjami, które występują przeciwko ustanowionym rządom, zwłaszcza jeżeli duch niepokoju za pośrednictwem wysłanych w tym celu tajnych agentów udziela się państwom sąsiednim”*. Cele te mocarstwa zamierzały osiągać „*drogą układów czy też przy pomocy siły”*. Monarchowie stwierdzili ponadto w Opawie, że nie będą „*uznawać rządów powstałych drogą rewolucji”*.

Kongres Opawski zakończył się 20 grudnia 1820 roku. Nie zdecydowano się dać natychmiastowych uprawnień do interwencji w Królestwie Obojga Sycylii. Zgodzono się jednak na kontynuację kongresu w Lublanie (dziś Słowenia) już w styczniu 1821 roku, gdzie jego ustalenia weszły w życie. W efekcie rewolucja we Włoszech, w Neapolu i Piemontie w wyniku interwencji wojsk austriackich wkrótce się załamała.

W historii państw i narodów, miast i regionów można wskazać miejsca i momenty ważne i istotne, które z czasem okazują się swoistymi kamieniami milowymi. Jednym z takich momentów jest też zapewne Kongres Opawski, ponieważ **sformułowania z Opawy** – nie spotykane wcześniej w żadnym z dokumentów kongresu wiedeńskiego – **oficjalnie wprowadziły do stosunków międzynarodowych zasadę interwencji**, stosowaną do dzisiaj w polityce ogólnoswiatowej.

Bibliografia:

H. Troyat. Aleksander I. Pogromca Napoleona. Warszawa 2007
M. Żywczyński. Historia powszechna 1789-1870. Warszawa 1979
R. Wolny. Fürst Felix Lichnowsky. St. Ottilien 2003

Strony internetowe:

<http://stosunki-miedzynarodowe.pl/historia/847-kongres-wiedeński-1814-1815?start=2>
<http://stosunki-miedzynarodowe.pl/historia/934-swiete-przymierze>
http://en.wikipedia.org/wiki/Troppau_Protocol
http://cs.wikipedia.org/wiki/Opavsk%C3%BD_kongres
<http://www.vyletnik.cz/mistopisny-rejstrik/severni-morava/opavsko/901-opava/> (foto)
<http://www.sanjev.net/hermitage/portrait-of-klemens-lothar-wenzel-von-metternich-2461.html> (foto)

Lekcja języka nie-obcego – Część 3

Dziś kolejna część lekcji języka nie-obcego zawierająca słowniczek wyrazów mogących nas zmylić.

Lekcja języka nie-obcego – Część 3	
Ciekawe słówka! Tu się można pomylić...	
JĘZYK CZESKI	JĘZYK POLSKI
frajer	elegant, modniś
fraška, komedie	farsa
gáz, gáza	gaza opatrunkowa
had	wąż
hádat	zgadywać, odgadywać
hádká	klótnia
hlína	ziemia, gleba
jahoda	truskawka
jelito	kaszanka
karma	terma, piecyk gazowy

klamat	mylić, wprowadzać w błąd
klopotit se, dřít se	harować, tyrać
komorník	kamerdyner, podkomorzy
konečný	końcowy
kořist	łup, zdobycz
kriminálista	kryminolog
krotký	oswojone, obłaskawione (zwierzę) albo potulny, łagodny jak baranek
křeslo	fotel
kupit	kłaść na kupę, gromadzić
kůra	skorupa, kora
kůra	kuracja, leczenie
květen	maj

Prajskie porzekadła

Na każdym pograniczu, gdy ludzie mogą się ze sobą kontaktować, dochodzi do przyswajania zwrotów i słów z języków używanych po obu stronach granicy. W przypadku pogranicza polsko-czeskiego, w obszarze dawnego powiatu raciborskiego obejmującego także tzw. Kraik Hulczyński, wiele zwrotów językowych i powiedzonek istnieje i funkcjonuje do dnia dzisiejszego. Co ciekawe, często nie są one używane we współczesnej polszczyźnie, natomiast można w nich „usłyszeć” ślady języka staropolskiego.

Proponujemy zatem kilkanaście porzekadeł używanych dawniej, ale również – choć rzadziej – dzisiaj w okolicach Krawarza (Kravaře) i nie tylko, a także w polskich miejscowościach przygranicznych. Celem wyjaśnienia tytułu: „Prajskie”, to w znaczeniu „z terenu Kraiku Hulczyńskiego”, czyli jak mówią miejscowi „na Prajsku”. Podajemy porzekadło w wersji dosłownej, ewentualnie „tłumaczenie” na język polski oraz znaczenie porzekadła.

Porzekadło w wersji oryginalnej	Tłumaczenie	Znaczenie
<i>Čma w geltaši a věter v kapše</i>	Ciemno w portfelu, wiatr w kieszeni	Bez pieniędzy...
<i>Co se doma uvaří, ma se doma zešć</i>	Co się w domu ugotuje, w domu ma być zjedzone	Nie należy wnosić problemów domowych na zewnątrz
<i>Cuzeho něhčí, svojego nědaj</i>	Cudzego nie chcej, swojego nie daj	
<i>Dostal, co Jura něhčěl</i>		O kimś, co nic nie dostał
<i>Dostalo se nohy</i>	Dostało to nóg	O czymś, co się zgubiło
<i>Honem se ani pes něvysere</i>	Szybko ani pies nie zrobi kupy	Nie jest dobrze robić coś za szybko, śpieszyć się z czymś
<i>Je širša niż delša</i>	Jest szersza niż dłuższa	O kobiecie „przy kości”
<i>Je to nic wert</i>		O czymś, co jest do niczego
<i>Je ze stareho zakona</i>		O kimś, kto ma swoje zasady
<i>Kratke nožky, dupka hned</i>		O niskim człowieku
<i>Na paskudny zub</i>		Na dobry smak
<i>Něma všeskyh doma</i>	Nie ma wszystkich w domu	O kimś niemądrym - głupku
<i>Němožeš być jedum dupum na dvouh karmasoch</i>	Nie możesz być jedną d... na dwóch kiermaszach	Nie można być wszędzie (tu w znaczeniu: tam, gdzie można skorzystać)
<i>Něvědžel temu ruk nuh</i>		Nie rozumieć (czegoś)
<i>Ostříhany podle kastrola!</i>	Ostrzyżony według garnka	Bardzo źle ostrzyżony
<i>Posluchaj uchem a ni břuchem!</i>	Słuchaj uchem, a nie brzuchem	Słuchaj uważnie
<i>Pověda z cesty!</i>	Mówi z drogi	O kimś, kto mówi głupoty
<i>Vleze do každe řiči</i>	Wejdzie do każdej d...	Wszędzie musi być
<i>Žaba kalužu najdze</i>	Żaba kałużę znajdzie	O dwóch jednakowych, co się dobrze (z)rozumieją
<i>Zadarmo ani hubum něklapně</i>	Za darmo ani ust nie otworzy	O kimś, kto na wszystkim chce zarobić
<i>Z Bohem rozumě</i>	„Żegnaj rozsądku”	Przykład toastu
<i>Zbyla na ocet</i>	Została na ocet	O tzw. starej pannie

Wykorzystano porzekadła z książki: „Mluva a pořekadla z Kravař a okolí” autorstwa Lidie Rumanovej, wydanej w 2002 roku w Krawarzu.

Dwumiesięcznik „Biuletyn Euroregionu SILESIA” wydawany jest na zlecenie Stowarzyszenia Gmin Dorzecza Górnej Odry w Raciborzu.
Wydawca: Digital Art Studio Gała Przemysław, ul. Miodowa 6/22, 25-553 Kielce, tel./fax: 41 348 00 13, e-mail: biuro@digitalartstudio.pl
Redakcja: Leonard Fulneczek (redaktor naczelny), Daria Kardaczyńska, Jana Novotná-Galuszková.
Adres redakcji: 47-400 Racibórz, ul. Batorego 7, tel. +48 32 415 64 94, e-mail: info@euroregion-silesia.pl www.euroregion-silesia.pl
 Przedruk całości lub części bez zgody redakcji jest zabroniony. Wykorzystane w Biuletynie zdjęcia pochodzą z archiwów sekretariatów Euroregionu Silesia oraz Beneficjentów.
Skład i druk: Digital Art Studio Gała Przemysław www.digitalartstudio.pl
Nakład: 1500 egz. Egzemplarz bezpłatny.

Kompleks fortyfikacji czechosłowackich Hulczyn-Darkowiczki (Hlučín-Darkovičky)

Na terenie czeskiej części Euroregionu Silesia znajduje się unikatowy w skali Europy system fortyfikacji, który powstał w latach 1935-38 wzdłuż ówczesnej granicy jako tzw. czeska Linia Maginota, mająca służyć do obrony przed hitlerowskimi Niemcami. Mimo, iż w 1938 roku umocnienia były obsadzone przez załogi czechosłowackich żołnierzy, nie zostały – w wyniku podpisania układu monachijskiego – wykorzystane. W latach okupacji Niemcy używali część fortyfikacji do ćwiczeń. Wiele z tych bunkrów wykorzystywanych było natomiast w celu odparcia ataków nacierającej Armii Czerwonej oraz jednostek czechosłowackich biorących udział w kwietniu i maju 1945 r. w Operacji Ostrawsko-Opawskiej.

Obecnie istniejące jeszcze umocnienia są w kilku miejscach dostępne dla turystów. Najczęściej odwiedzany jest teren w rejonie Darkowiczek (części Hulczyna), zarządzany przez opawskie Muzeum Ziemi Śląskiej.

W skład kompleksu wchodzi trzy bunkry przeciw-piechotne o nazwie: Alej, Orel, Obora oraz jeden obiekt lekkiej fortyfikacji tzw. Řopík. Bunkier Alej jest dostępny do zwiedzania, można w nim zobaczyć oryginalną broń oraz wyposażenie z okresu jego powstania. Bunkier Obora został zrekonstruowany i wygląda tak samo jak w 1938 roku, z kolei bunkier Orel pozostawiono w stanie z 1945 roku. Bunkry oraz inne elementy umocnień łączy ścieżka dydaktyczna.

Jakiej rangi jest to atrakcja (nie tylko dla koneserów pamiętek wojskowych i wojennych), świadczy wypowiedź znakomitego znawcy militariów – dr D. D. Howarda, profesora Uniwersytetu Floryda w USA, który po zwiedzeniu fortyfikacji w Darkowiczkach napisał: „*Miałem możliwość zobaczenia umocnień Wału Atlantyckiego wybudowanego przez nazistów, a także umocnień francuskiej Linii Maginota. Muszę stwierdzić, że jakość i efektywność umocnień czechosłowackich jest na wyższym poziomie*

technicznym i nie da się z nimi porównać. Jest bardzo zasmucające, że te umocnienia nie mogły być skutecznie użyte do celów, do jakich zostały zbudowane. Elastyczność przy wznoszeniu tych umocnień, która jest widoczna zwłaszcza w zespoleniu obiektów z terenem, także pokazuje dużą fachowość minerów, jakiej gdzie indziej w Europie nie znajdziemy. Warto, by te umocnienia obejrzało jak najwięcej Amerykanów i Europejczyków.”

Ponadto warto dodać, iż co roku, w maju lub czerwcu, odbywają się tu pokazy walk z okresu II wojny światowej przyciągające tysiące uczestników.

Kompleks fortyfikacji Hulczyn-Darkowiczki znajduje się przy trasie 469 Hulczyn – granica państwa (PL), w odległości ok. 10 km od drogi krajowej 45 w Tworkowie.

Kompleks jest czynny do zwiedzania:

w miesiącach lipiec – sierpień:

- wtorek - piątek w godz. 9.00 - 17.00
- sobota, niedziela i święta w godz. 11.00 - 17.00

w miesiącach kwiecień – październik:

- czwartek - piątek w godz. 9.00 - 15.30
- sobota, niedziela i święta w godz. 11.00 - 17.00

w miesiącach listopad – marzec:

- jedynie wcześniej umówione wizyty

Kontakt:

Areál čs. opevnění Hlučín-Darkovičky

748 01 Hlučín-Darkovičky

Tel.: +420 595 051 110

E-mail: opevneni@szmo.cz

Opracowano na podstawie:

Frank M. i inni. Opavsko zblizka – příroda, historie, památky. Opava 1996

Weekend w bramie morawskiej. Racibórz 2003

http://www.czecot.pl/obiekt-turystyczny/4461_hlucin-darkovicky-kompleks-fortyfikacji-czechoslowackich

http://www.horydoly.cz/foto/hlucin_darkovicky_alej/ (foto)

<http://www.szmo.cz/> {foto}

EVROPSKÁ UNIE / UNIA EUROPEJSKA
EVROPSKÝ FOND PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ / EUROPEJSKI FUNDUSZ ROZWOJU REGIONALNEGO
PRĚKRACŮJEME HRANICE / PRZEKRACZAMY GRANICE